

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÉ POLE NA PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2026 – 2031

(Strednodobý strategický rozvojový dokument vypracovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.)

Dodatok č. 1

(*k číslu spisu OU-ZC-OSZP-2026/001129-026 a k rozhodnutiu vydanom v zisťovacom konaní Okresného úradu Žarnovica- Odbor starostlivosti o životné prostredie, ktoré bolo obci Veľké Pole doručené dňa 14.10.2026)*

2026

Objednávateľ: Obec Veľké Pole
Veľké Pole 1
966 74 Veľké Pole

Zhotoviteľ: RNDr. Antónia Semaňáková ARCHIVUJ S. A.
ulica Generála Svobodu 49/631
059 17 Ľubica
IČO: 53459105

Kontakt: +421944385213
E- mail.: antoniasemanakova@gmail.com

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2026
Kontak: +421911960944
E- mail: anulastefankova@gmail.com

Schválené Uznesením Obecného zastupiteľstva v obci Veľké Pole č....., konaného dňa xx.xx. 2026.

ÚVOD

Okresný úrad Žarnovica, odbor starostlivosti o životné prostredie ako príslušný orgán štátnej správy v zmysle § 1 ods. 1 písm. c) a § 5 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ako príslušný orgán podľa § 56 písm. b) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov“), vydal podľa § 7 ods. 5 zákona o posudzovaní vplyvov na základe predloženého oznámenia o strategickom dokumente „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Veľké Pole na programové obdobie 2026 – 2031“ rozhodnutie a záväzné stanovisko vydané v zisťovacom konaní a z týchto stanovísk vyplynuli niektoré konkrétne požiadavky vo vzťahu k PHRSR. Pri realizácii konkrétnych zámerov navrhuje odbor starostlivosti o ŽP rešpektovať Záväznú časť Územného plánu VÚC Banskobystrický kraj v platnom znení, dodržiavať podmienky RÚSES a MÚSES, podmienky Územného plánu obce a pod. Strategický dokument PHRSR žiada doplniť v nasledovnom rozsahu a takto dopracovaný PHRSR dodatkom na roky 2027 – 2032 predkladáme na prerokovanie a schválenie Obecnému zastupiteľstvu obce Veľké Pole na jeho príslušnom zasadnutí.

1. bod: Požiadavka železníc SR- oprava

Obec Veľké Pole čo sa týka dopravnej obsluhy nemá priame železničné napojenie. Najbližšie priame napojenie na železničnú sieť SR existuje v okresnom meste Žarnovica, a to prostredníctvom železničnej stanice Žarnovica, ktorá sa nachádza na železničnej trati č. 121 A Hronská Dúbrava – Palárikovo. Ide o významnú železničnú trať spájajúcu stredné Slovensko s južnou časťou krajiny, pričom umožňuje napojenie mesta na železničné uzly Hronská Dúbrava, Zvolen, Levice, Šurany a Nové Zámky
(Zdroj: https://zsr.sk/dopravcovia/infrastruktura/tabulky-tratovych-pomerov?)

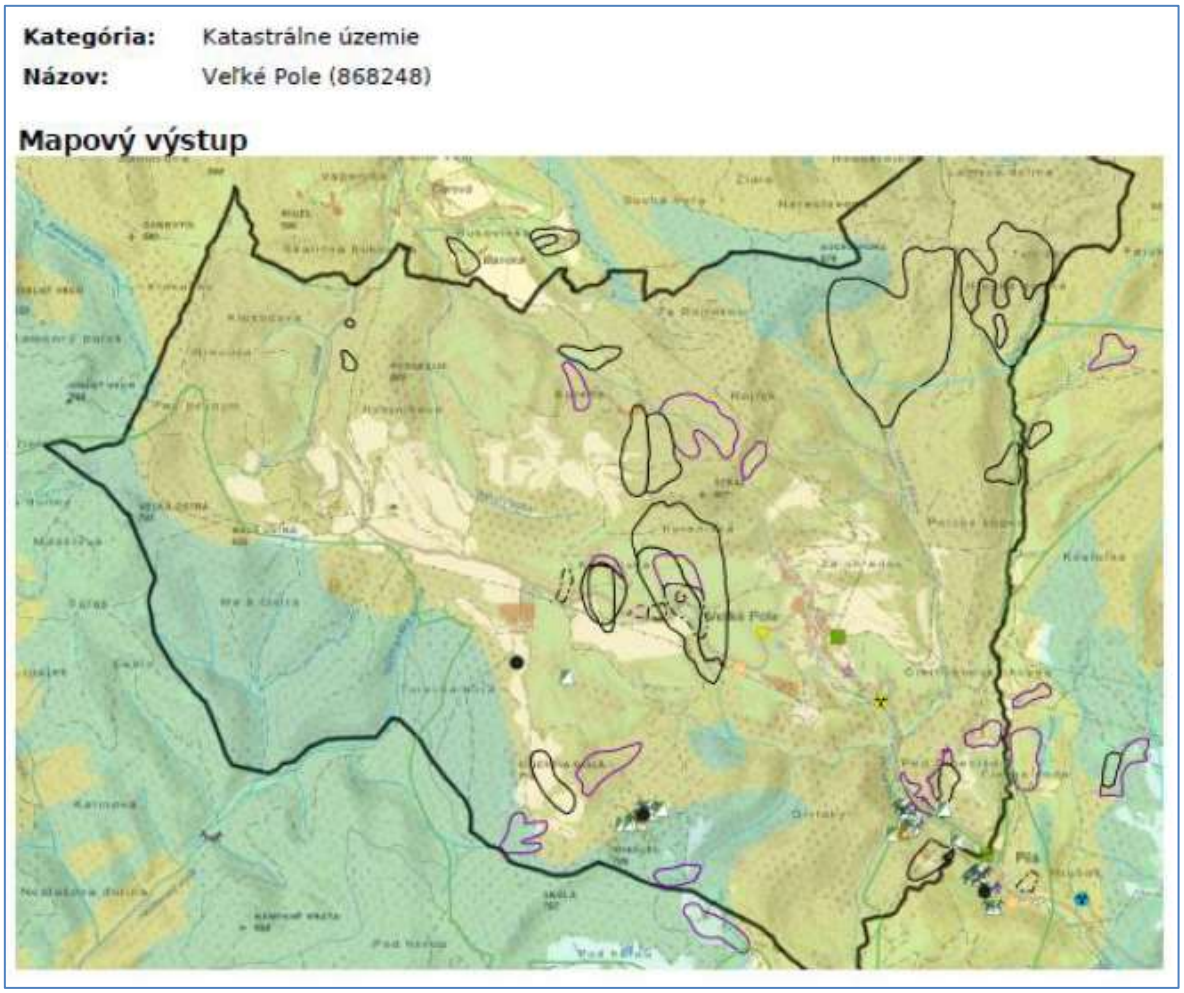
2. bod: V predmetnom katastrálnom území sú evidované staré banské diela podľa § 35 zákona tak, ako sú priložené na Mape 1. – doplnenie

Územie obce Veľké Pole sa nachádza v širšom regióne s historickou banskogeologickou tradíciou. V okolí sa vyskytujú rudné mineralizácie a historické banské lokality. Za pozornosť stojí lokalita Ján Nepomuk (Píla, Veľké Pole), ktorá je v mineralogických databázach evidovaná ako historické, v súčasnosti neaktívne ložisko hydrotermálnej oloveno-striebornej mineralizácie. Historická ťažba je uvádzaná najmä v prvej polovici 19. storočia (Zdroj: https://www.mindat.org/loc-126460.html?)

1. Staré banské diela majú podobu:

- štôlní a banských chodieb
- banských šácht,
- ping a pingových polí
- háld a odvalov banskej hlušiny
- prepadlín a ďalších povrchových prejavov historickej ťažby.

Priložený mapový výstup zobrazuje v hraniciach katastrálneho územia viacero plošných a líniových prvkov. Bez legendy a atribútovej tabuľky však nemožno bezpečne určiť, ktoré konkrétne prvky predstavujú banské diela a ktoré iné geologické javy.

Mapa 1 Výhradné ložiská bez OVL- staré banské diela v území Veľké Pole

Environmentálne riziká starých banských diel:

1. Možnosť lokálneho poklesu alebo prepadnutia terénu nad starými podzemnými priestormi.
2. Zmena prirodzeného odtoku povrchových a podzemných vôd.
3. Možnosť prenikania banských vôd s obsahom kovov do vodného prostredia.
4. Erozívne pôsobenie a rozplavovanie materiálu z banských háld.
5. Riziko vstupu osôb a zvierat do nezabezpečených banských otvorov.

Tieto riziká treba chápať ako možné dôsledky banskej činnosti, nie ako potvrdené znečistenie alebo havarijný stav konkrétnej lokality vo Veľkom Poli. Pre obec je dôležité rešpektovať evidované banské diela pri územnom plánovaní, pri povoľovaní stavebných zámerov a pri realizácii líniových stavieb. Pri zistení nestability terénu alebo nezabezpečeného banského otvoru je potrebné zabezpečiť odborné posúdenie a príslušné opatrenia.

2. Geotermálne útvary podzemných vôd

Geotermálne útvary podzemných vôd predstavujú geologicky a hydrogeologicky vymedzené štruktúry, v ktorých sa nachádzajú podzemné vody so zvýšenou teplotou a potenciálom energetického využitia.

V prípade Veľkého Poľa je potrebné rozlišovať medzi:

- výskytom hydrogeologických štruktúr,
- evidenciou geotermálneho útvaru,
- skutočným výskytom využiteľnej geotermálnej vody,
- existenciou geotermálneho vrtu a jeho energetickým potenciálom.

Samotná evidencia geotermálneho útvaru neznamená, že obec disponuje využiteľným geotermálnym zdrojom. Hydrogeologické pomery územia je potrebné rešpektovať pri nakladaní s podzemnými vodami, pri realizácii vrtov, zakladaní stavieb a pri činnostiach, ktoré môžu ovplyvniť kvalitu alebo množstvo podzemných vôd.

Z hľadiska ochrany životného prostredia je potrebné predchádzať najmä:

- prenikaniu znečisťujúcich látok do podzemných vôd,
- nekontrolovanému vypúšťaniu odpadových vôd,
- nesprávnemu zabezpečeniu studní a vrtov,
- zásahom do prirodzeného režimu podzemných vôd.

3. bod Skládky odpadov- doplnenie

Skládky odpadov predstavujú potenciálny zdroj znečisťovania horninového prostredia, pôdy a podzemných vôd. Z hľadiska environmentálnej charakteristiky obce je potrebné rozlišovať medzi:

- legálnymi skládkami odpadov, ktoré majú príslušné povolenia,
- uzatvorenými a rekultivovanými skládkami,
- upravenými alebo prekrytými skládkami,
- nelegálnymi skládkami a lokálnymi miestami s výskytom odpadu.

Register skládok ŠGÚDŠ obsahuje údaje o lokalizácii, geologických a hydrogeologických pomeroch, druhu odpadu, technickom zabezpečení a stave jednotlivých lokalít. Jeho údaje sa aktualizujú priebežne.

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra

Pre katastrálne územie Veľké Pole je potrebné priestorovo preveriť najmä evidované skládky v registri ŠGÚDŠ a porovnať ich s údajmi obce a Informačného systému environmentálnych záťaží.

Z environmentálneho hľadiska môžu skládky spôsobovať:

- priesaky znečisťujúcich látok do pôdy a podzemných vôd,
- vznik skládkových plynov,

- šírenie odpadu do okolitého prostredia,
- zhoršenie estetickej a krajinnej hodnoty územia,
- lokálne zhoršenie hygienických podmienok.

Odporúčanie pre obec: Pravidelne monitorovať územie obce, odstraňovať nelegálne skládky, zabezpečovať separovaný zber odpadov a predchádzať vzniku nových nepovolených miest na ukladanie odpadu.

4. bod: Zosuvné územia – potenciálne a stabilizované- doplnenie

Zosuvy patria medzi svahové deformácie, ktoré vznikajú v dôsledku gravitačného pohybu horninových alebo pôdnych hmôt po svahu. Ich vznik a aktivizáciu ovplyvňujú geologické podmienky, sklon svahov, zrážková činnosť, podzemná voda a nevhodné zásahy človeka do svahového reliéfu.

Rozlišujeme najmä:

- **Potenciálne zosuvné územia-** Ide o územia, ktoré majú vhodné geologické a morfologické podmienky na vznik zosuvov, avšak ich pohyb nemusí byť v súčasnosti aktívny. K aktivizácii môže dôjsť napríklad pri intenzívnych zrážkach, podmáčaní svahu alebo pri nevhodných terénnych úpravách.
- **Stabilizované zosuvné územia-** Ide o územia, v ktorých sa zosuvný pohyb v súčasnosti neprejavuje, ale zachovávajú sa znaky predchádzajúcej svahovej deformácie. Pri nevhodnom zásahu do územia môže dôjsť k opätovnej aktivizácii.

Pre obec Veľké Pole je dôležité venovať pozornosť najmä svahovým pozemkom, miestnym komunikáciám, odvodňovacím zariadeniam a lokalitám s výskytom priesakov vody.

Pri plánovaní novej výstavby navrhujeme:

- preveriť geologické pomery konkrétneho stavebného pozemku,
- pri podozrení na svahovú nestabilitu zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum,
- obmedziť neodborné zásahy do svahov,
- zabezpečiť riadne odvádzanie povrchových vôd,
- zabrániť nekontrolovanému vypúšťaniu dažďových a odpadových vôd na svahy.

Potenciálne a stabilizované zosuvy sa nesmú automaticky považovať za bezpečné územia vhodné na výstavbu bez ďalšieho preverenia.

5. Environmentálne záťaže

Environmentálne záťaže predstavujú územia, ktoré boli znečistené v dôsledku predchádzajúcej alebo súčasnej ľudskej činnosti. Ich pôvod môže súvisieť s priemyselnou výrobou, skladovaním nebezpečných látok, ťažobnou činnosťou, skládkovaním odpadu alebo nevhodným nakladaním s chemickými látkami.

V Slovenskej republike sa evidujú v Informačnom systéme environmentálnych záťaží (IS EZ), ktorý prevádzkuje Slovenská agentúra životného prostredia.

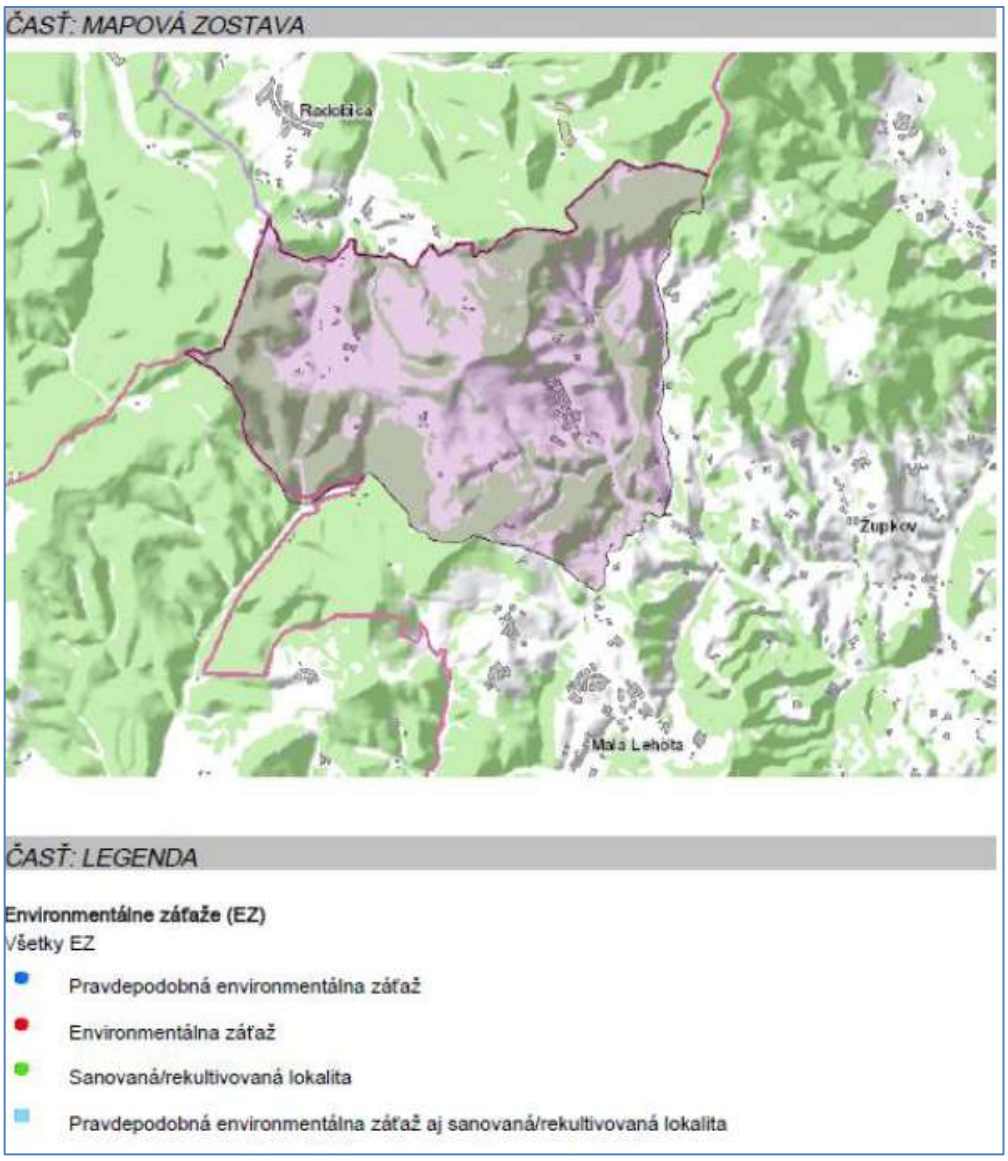
Rozlišujú sa štyri kategórie (viď. Tabuľka 1):

Tabuľka 1 Kategórie environmentálnych záťaží

Register	Význam
A	Pravdepodobná environmentálna záťaž
B	Potvrdená environmentálna záťaž
C	Sanovaná alebo rekultivovaná lokalita
D	Environmentálna záťaž vyradená z registra

Zdroj: Informačný systém environmentálnych záťaží

V prípade Veľkého Poľa je potrebné preveriť výskyt environmentálnych záťaží najmä v súvislosti s historickou banskobyťažobnou činnosťou, bývalými hospodárskymi areálmi, skladovaním pohonných látok a prípadnými miestami nakladania s odpadmi.Zatiaľ nemám potvrdený konkrétny záznam environmentálnej záťaže kategórie A, B alebo C priamo v katastrálnom území Veľké Pole. Preto nie je vhodné v PHRSR uvádzať existenciu konkrétnej potvrdenej environmentálnej záťaže bez overenia registra.

Mapa 2 Pravdepodobné environmentálne záťaže v území Veľké Pole

Pre obec Veľké Pole je dôležité:

- zabrániť ďalšiemu znečisťovaniu pôdy a podzemných vôd,
- preverovať environmentálnu históriu lokalít pred ich novým využitím,
- pri zistení podozrivého znečistenia zabezpečiť odborný prieskum,
- spolupracovať s príslušnými orgánmi štátnej správy pri identifikácii a sanácii záťaží.

6. Radónové riziko

Radón je prirodzene sa vyskytujúci rádioaktívny plyn, ktorý vzniká pri rádioaktívnom rozpade uránu a rádia v horninovom prostredí. Do budov môže prenikať z podložia cez trhliny v základoch, netesnosti stavebných konštrukcií, prestupy inštalácií a podlahové konštrukcie.

Radónové riziko sa na Slovensku hodnotí v troch základných kategóriách:

Tabuľka 2 Kategórie radónového rizika

Kategória	Charakteristika
Nízke radónové riziko	Nižší predpoklad prenikania radónu z podložia
Stredné radónové riziko	Zvýšená potreba preverenia radónu pri výstavbe
Vysoké radónové riziko	Potreba dôsledného radónového prieskumu a ochranných opatrení

Pre Veľké Pole je potrebné vychádzať z mapovej vrstvy prognózy radónového rizika ŠGÚDŠ. Z priloženého mapového výrezu sa nedá spoľahlivo určiť konkrétne percentuálne zastúpenie jednotlivých kategórií.

Z hľadiska ochrany obyvateľstva obci Veľké Pole navrhujeme:

- preverovať radónové riziko pred výstavbou obytných a verejných budov,
- pri strednom a vysokom radónovom riziku vykonať radónový prieskum konkrétneho stavebného pozemku,
- pri výstavbe realizovať vhodné protiradónové opatrenia,
- zabezpečiť kvalitnú izoláciu základových konštrukcií,
- podľa výsledkov meraní zabezpečiť účinné odvetranie podložia a vetranie objektov.

Radónová problematika sa riadi najmä zákonom č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane.

7. Súhrn environmentálnych faktorov a rizík pre obec Veľké Pole

Nasledujúca Tabuľka 3 predstavuje odporúčané zhrnutie pre analytickú časť PHRSR. Pri položkách, ktorých konkrétny výskyt ešte nebol overený, je to výslovne uvedené.

Tabuľka 3 Environmentálne riziká a návrhy riešení

Environmentálny faktor	Charakteristika a potreba riešenia
Staré banské diela	Historická banská činnosť v širšom okolí; preveriť konkrétne evidované objekty a ich stav
Geotermálne útvary podzemných vôd	Preveriť príslušnosť územia k evidovaným geotermálnym útvarom a hydrogeologickým celkom
Potenciálne zosuvy	Preveriť výskyt v registri svahových deformácií; pri výstavbe vykonať geologický prieskum
Stabilizované zosuvy	Rešpektovať priestorové obmedzenia a zabrániť opätovnej aktivizácii
Skládky odpadov	Preveriť evidované skládky a ich technický a environmentálny stav
Environmentálne záťaže	Overiť registre A, B, C a D v IS EZ
Radónové riziko	Preveriť mapu prognózy a podľa potreby vykonať merania na stavebných pozemkoch

Spracovala: RNDr. Anna Štefanková, 2026

Pre obec je podstatné, aby pri územnom rozvoji nevznikali nové environmentálne riziká a aby sa existujúce geologické a ekologické obmedzenia premietli do rozhodovania o využívaní územia.

8. Návrh environmentálnych opatrení do PHRSR obce Veľké Pole

V návrhovej časti PHRSR odporúčame zaradiť medzi samostatne priority s názvom:

- **Ochrana životného prostredia, prírodných zdrojov a ekologická stabilita územia.** Jej hlavným cieľom je zachovanie kvality životného prostredia, ochrana prírodných zdrojov, predchádzanie vzniku environmentálnych záťaží a znižovanie negatívnych vplyvov ľudskej činnosti na krajinu.

8.1 Opatrenia na ochranu geologického prostredia a starých banských diel

1. Rešpektovať evidované staré banské diela pri príprave územnoplánovacej dokumentácie a povoľovaní stavebných zámerov.
2. Vykonávať pravidelnú kontrolu známych starých banských diel a ich bezprostredného okolia.
3. Pri zistení nezabezpečených banských otvorov zabezpečiť ich odborné posúdenie a podľa potreby technické zabezpečenie.
4. Zamedziť nepovolenému ukladaniu odpadu do starých banských diel, šácht a štôlní.
5. Pri realizácii stavebných a terénnych prác v lokalitách historickej banskej činnosti požadovať príslušné odborné geologické posúdenie.
6. Predchádzať znečisťovaniu povrchových a podzemných vôd v okolí historických banských lokalít.

8.2 Opatrenia na ochranu podzemných a povrchových vôd

1. Zabezpečiť ochranu vodných zdrojov a ich ochranných pásiem.
2. Podporovať budovanie a rozvoj kanalizačnej infraštruktúry.

3. V lokalitách bez možnosti napojenia na verejnú kanalizáciu kontrolovať technický stav individuálnych systémov odvádzania a čistenia odpadových vôd.
4. Zamedziť vypúšťaniu nečistených odpadových vôd do vodných tokov a podzemných vôd.
5. Podporovať zadržiavanie dažďových vôd v území prostredníctvom vsakovacích pásov, dažďových záhrad a retenčných opatrení.
6. Pri výstavbe a realizácii technickej infraštruktúry rešpektovať hydrogeologické pomery územia.
7. Zabezpečiť kontrolu potenciálnych zdrojov znečistenia podzemných vôd.

8.3 Opatrenia na prevenciu zosuvov a svahových deformácií

1. Rešpektovať evidované potenciálne a stabilizované zosuvné územia.
2. Neumiestňovať nové stavby do rizikových lokalít bez predchádzajúceho inžinierskogeologického prieskumu.
3. Zabezpečiť pravidelnú údržbu priekop, rigolov a odvodňovacích zariadení.
4. Zabrániť nekontrolovanému odvádzaniu dažďových vôd na svahy.
5. Zachovávať existujúcu vegetáciu na svahoch a podporovať výsadbu pôvodných drevín.
6. Obmedziť nevhodné terénne úpravy, ktoré môžu narušiť stabilitu svahov.
7. Pri zistení prejavov zosúvania terénu zabezpečiť odborný geotechnický prieskum.

8.4 Opatrenia v oblasti odpadového hospodárstva

1. Zabezpečovať dôsledné triedenie komunálneho odpadu.
2. Rozvíjať systém separovaného zberu papiera, plastov, skla, kovov, textilu a biologicky rozložiteľného odpadu.
3. Podporovať domáce kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu.
4. Organizovať pravidelný zber objemného a nebezpečného odpadu.
5. Zabezpečiť pravidelnú kontrolu rizikových lokalít z hľadiska vzniku čiernych skládok.
6. Odstraňovať nelegálne skládky a zabezpečovať následnú rekultiváciu poškodených plôch.
7. Vykonávať osvetové aktivity zamerané na predchádzanie vzniku odpadov.
8. Zverejňovať informácie o systéme nakladania s komunálnymi odpadmi a jeho výsledkoch.
9. Podporovať opätovné využívanie materiálov a znižovanie množstva zmesového komunálneho odpadu.

Tieto opatrenia nadväzujú na povinnosti obcí podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, predovšetkým na ustanovenia § 81.

8.5 Opatrenia na predchádzanie environmentálnym záťažiam

1. Zamedziť vzniku nových environmentálnych záťaží v dôsledku nepovolenej priemyselnej, poľnohospodárskej a stavebnej činnosti.
2. Pravidelne preverovať evidenciu environmentálnych záťaží v IS EZ.
3. Pri zmene funkčného využitia bývalých hospodárskych a výrobných areálov preveriť možnú kontamináciu pôdy a podzemných vôd.

4. Zabezpečiť bezpečné skladovanie chemických látok, pohonných látok a nebezpečných odpadov.
5. V prípade identifikácie kontaminovanej lokality zabezpečiť odborné posúdenie rozsahu znečistenia.
6. Spolupracovať s príslušnými orgánmi štátnej správy pri príprave sanačných a rekultivačných opatrení.
7. Podporovať revitalizáciu environmentálne narušených plôch a ich opätovné začlenenie do krajiny.

8.6 Opatrenia na ochranu pred radónovým rizikom

1. Pri plánovaní novej bytovej výstavby zohľadňovať mapy radónového rizika.
2. Na pozemkoch so stredným a vysokým radónovým rizikom zabezpečiť radónový prieskum podľa príslušných právnych požiadaviek.
3. Pri výstavbe obytných a verejných budov realizovať protiradónové opatrenia podľa výsledkov prieskumu.
4. Podporovať informovanosť obyvateľov o zdravotných rizikách dlhodobého vystavenia zvýšeným koncentráciám radónu.
5. Pri rekonštrukciách starších objektov podľa potreby preverovať možnosti prenikania radónu do vnútorného prostredia.

8.7 Opatrenia na ochranu krajiny a biodiverzity

1. Zachovávať existujúce lesné porasty, remízky, brehové porasty a ďalšie prírodné prvky.
2. Podporovať výsadbu pôvodných druhov drevín a krovín.
3. Obmedzovať eróziu pôdy vhodným hospodárením na poľnohospodárskej pôde.
4. Podporovať obnovu prirodzených vodných a mokraďových prvkov v krajine.
5. Zabezpečiť ekologickú revitalizáciu poškodených a zanedbaných plôch.
6. Pri nových investíciách rešpektovať ekologické väzby a chránené časti prírody.
7. Podporovať environmentálne vzdelávanie a zapájanie obyvateľov do starostlivosti o krajinu.

9. Návrh implementačnej tabuľky opatrení do PHRSR

Odporúčame opatrenia previesť aj do implementačnej časti PHRSR, aby bolo možné sledovať ich realizáciu a vyhodnocovať dosiahnuté výsledky.

Tabuľka 4 Návrh opatrení pre PHRSR obce Veľké Pole pre evidované environmentálne riziká

Opatrenie/projekt	Navrhovaný ukazovateľ	Zodpovednosť
Evidencia a kontrola starých banských diel	Aktualizovaná evidencia lokalít	Obec, odborné organizácie
Monitoring zosuvných území	Počet preverovaných rizikových lokalít	Obec, geológ
Odstraňovanie čiernych skládok	Počet odstránených skládok	Obec
Rozvoj separovaného zberu	Miera vytriedenia komunálneho odpadu	Obec
Podpora kompostovania	Počet zapojených domácností	Obec
Ochrana podzemných vôd	Počet kontrolovaných potenciálnych zdrojov znečistenia	Obec, príslušné orgány
Radónová prevencia	Počet preverovaných verejných budov a stavebných lokalít podľa potreby	Obec, odborné organizácie
Revitalizácia poškodených plôch	Rozloha revitalizovaných území	Obec
Environmentálna osveta	Počet uskutočnených osvetových aktivít	Obec, školy

10. Navrhované strategické a špecifické ciele PHRSR

Strategický cieľ: Zabezpečiť udržateľný rozvoj obce Veľké Pole prostredníctvom ochrany prírodných zdrojov, zvyšovania kvality životného prostredia, predchádzania vzniku environmentálnych záťaží a posilňovania ekologickej stability krajiny.

Špecifické ciele:

- SC 1: Zlepšiť systém odpadového hospodárstva a predchádzať vzniku nelegálnych skládok.
- SC 2: Chrániť kvalitu povrchových a podzemných vôd.
- SC 3: Minimalizovať riziká vyplývajúce z geologických a geodynamických javov.
- SC 4: Zabezpečiť ochranu územia pred negatívnymi následkami historickej banskej činnosti.
- SC 5: Znižovať zdravotné a environmentálne riziká spojené s radónom a potenciálnymi kontamináciami.
- SC 6: Zvyšovať ekologickú stabilitu krajiny a environmentálne povedomie obyvateľov.
- Pri realizácii PHRSR a jednotlivých projektov by obec mala postupovať najmä podľa nasledujúcich právnych predpisov (viď. Tabuľka 5):

Tabuľka 5 Právne predpisy pre evidované environmentálne riziká, oblasti

Právny predpis	Oblasť uplatnenia
Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach	Rešpektovanie geologických poznatkov a výsledkov geologických prác
Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch	Povinnosti obce pri nakladaní s komunálnymi odpadmi
Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách	Ochrana povrchových a podzemných vôd
Zákon č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane	Ochrana obyvateľstva pred radónom
Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie	Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov a činností
Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny	Ochrana prírodných hodnôt a ekologickej stability

- Pri PHRSR je dôležité zohľadniť aj proces strategického environmentálneho hodnotenia (SEA), ktorý sa na daný dokument vzťahuje na základe povinnosti posudzovania podľa zákona č. 24/2006 Z. z

5. Emisie- zapracovanie do PHRSR obce Veľké Pole

Kvalita ovzdušia predstavuje jeden z významných environmentálnych faktorov ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľov obce Veľké Pole. Územie obce sa nachádza v okrese Žarnovica, ktorý vzhľadom na množstvo produkovaných emisií, výskyt prekročení cieľovej hodnoty benzo(a)pyrénu (BaP), ako aj rozptylové podmienky ovplyvnené reliéfom a klimaticko-meteorologickými podmienkami vyžaduje osobitnú pozornosť z hľadiska ochrany ovzdušia. Táto skutočnosť je explicitne uvedená aj v stanovisku príslušného orgánu štátnej správy k územnoplánovacej dokumentácii obce Veľké Pole, ktorý požaduje pri ďalšom územnom plánovaní zohľadniť schválený Program na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Banskobystrický kraj.

Problematika kvality ovzdušia súvisí predovšetkým s emisiami z lokálnych vykurovacích systémov domácností, dopravou a sekundárnou prašnosťou. V podmienkach Banskobystrického kraja zohráva významnú úlohu členitý horský reliéf. V horských dolinách sa vyskytujú nižšie rýchlosti vetra, bezvetrie a najmä v zimnom období častejšie teplotné inverzie, ktoré obmedzujú rozptyl znečisťujúcich látok a podporujú ich hromadenie v prízemnej vrstve atmosféry. Tieto podmienky sa kombinujú so zvýšenou potrebou vykurovania počas zimného obdobia.

Za významnú znečisťujúcu látku je potrebné považovať benzo(a)pyrén (BaP), ktorý vzniká predovšetkým pri nedokonalom spaľovaní tuhých palív. SHMÚ uvádza, že na väčšine monitorovacích lokalít na Slovensku je rozhodujúcim zdrojom BaP lokálne vykurovanie domácností tuhými palivami a najvyššie koncentrácie sa vyskytujú počas vykurovacej sezóny. BaP má karcinogénne vlastnosti a jeho cieľová hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu je 1 ng/m³.

Významnosť problému v okrese Žarnovica potvrdzujú údaje monitorovacej stanice Žarnovica, Dolná. SHMÚ uvádza priemernú ročnú koncentráciu BaP 2,2 ng/m³ v roku 2024, teda približne 2,2-násobok cieľovej hodnoty 1 ng/m³. V roku 2025 bolo prekročenie cieľovej hodnoty BaP na stanici Žarnovica opätovne zaznamenané aj v predbežnom hodnotení SHMÚ.

Výsledky monitorovania v Žarnovici nie je možné automaticky interpretovať ako priamo namerané hodnoty v katastrálnom území obce Veľké Pole. Pre územie Veľkého Pola však predstavujú významný regionálny indikátor, ktorý je potrebné zohľadniť

vzhľadom na spoločné klimatické, geomorfologické a sídelné podmienky okresu. Program na zlepšenie kvality ovzdušia pre Banskobystrický kraj zároveň uvádza, že problém prekračovania cieľovej hodnoty BaP má v modelovaných oblastiach plošný charakter.

Z hľadiska miestnych zdrojov znečistenia je preto potrebné venovať zvýšenú pozornosť najmä lokálnym kúreniskám domácností, kvalite používaných palív, technickému stavu vykurovacích zariadení a spôsobu spaľovania. Predchádzajúci PHRSR obce Veľké Pole taktiež identifikoval ako významný zdroj znečistenia ovzdušia najmä lokálne vykurovacie systémy na tuhé palivá, pričom upozornil aj na vplyv cestnej dopravy, resuspenzie tuhých častíc a veternú eróziu nespevnených povrchov.

Pri ďalšom rozvoji obce je preto potrebné uplatňovať princíp prevencie znečisťovania ovzdušia, podporovať znižovanie energetickej náročnosti budov, modernizáciu vykurovacích systémov a využívanie menej emisných spôsobov vykurovania. Súčasne je potrebné zohľadňovať ochranu ovzdušia pri územnom plánovaní a pri umiestňovaní nových zdrojov znečisťovania ovzdušia. Zákon č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia výslovne požaduje uplatňovanie záujmov ochrany ovzdušia aj pri územnom plánovaní, plánovaní udržateľnej mobility, tepelnej energetike a umiestňovaní obytných, priemyselných a dopravných stavieb.

Strategický cieľ: Zlepšovať kvalitu ovzdušia na území obce Veľké Pole znižovaním emisií z lokálnych vykurovacích systémov, podporou energetickej efektívnosti, obmedzovaním sekundárnej prašnosti a uplatňovaním princípov ochrany ovzdušia pri územnom plánovaní a rozvoji obce.

Špecifické ciele:

1. Znížiť emisie z lokálneho vykurovania domácností.
2. Znížiť energetickú náročnosť budov a spotrebu palív.
3. Obmedziť vznik sekundárnej prašnosti.
4. Zohľadňovať rozptylové podmienky pri územnom plánovaní.
5. Zvyšovať informovanosť obyvateľov o správnom vykurovaní.
6. Priebežne sledovať vývoj kvality ovzdušia v regióne Žarnovice a vyhodnocovať relevantnosť údajov pre Veľké Pole.

Tabuľka 6 Ciele, opatrenia a aktivity pre zlepšovanie kvality ovzdušia v obci Píla

Strategický cieľ	Opatrenie	Konkrétna aktivita	Priorita
Zníženie emisií z vykurovania	Modernizácia vykurovania	Podpora výmeny starých kotlov a vykurovacích zariadení	**vysoká**
Zníženie BaP a PM	Kvalitné palivo	Osveta o používaní suchého a vhodného paliva	**vysoká**
Energetická efektívnosť	Obnova budov	Zatepľovanie, výmena okien, znižovanie energetickej náročnosti	**vysoká**
Čistejšie vykurovanie	Obnoviteľné zdroje	Podpora tepelných čerpadiel a iných nízkoemisných riešení tam, kde sú vhodné	**stredná/vysoká**
Zníženie prašnosti	Obmedzenie sekundárnej prašnosti	Údržba komunikácií, čistenie, spevnenie prašných úsekov	**stredná**
Ochrana ovzdušia v ÚPN	Rozptylové podmienky	Zohľadnenie reliéfu, inverzií a smerov prúdenia pri novej výstavbe	**vysoká**
Kontrola zdrojov	Malé zdroje	Informovanie a kontrola dodržiavania povinností podľa zákona o ovzduší	**vysoká**
Monitoring	Regionálne údaje	Sledovanie údajov SHMÚ zo Žarnovice a modelových výstupov	**stredná**

Strategický cieľ	Opatrenie	Konkrétna aktivita	Priorita
Osveta	Správne kúrenie	Kampaň „správny kurič“, zákaz spaľovania odpadu, správne zakurovanie	**vysoká**
Doprava	Znižovanie emisií	Podpora nemotorovej dopravy a znižovanie prašnosti z komunikácií	**stredná**

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2026

1. Opatrenie: Znižovanie emisií z vykurovania domácností

PZKO Banskobystrického kraja uvádza, že v rizikových obciach sú hlavným zdrojom znečisťovania **lokálne kúreniská**. Program preto smeruje na opatrenia, ktoré sa budú zameriavať najmä na znižovanie emisií z vykurovania domácností.

Pre obec Veľké Pole odporúčame:

- podporovať výmenu zastaraných kotlov,
- podporovať nízkoemisné vykurovacie systémy,
- podporovať zatepľovanie rodinných domov,
- informovať obyvateľov o správnom zakurovaní,
- používať iba vhodné a kvalitné palivo,
- **zakázať spaľovanie odpadu v domácich kotloch** a zvýšiť osvetu o tomto probléme,
- podporovať pravidelnú údržbu a čistenie vykurovacích zariadení a komínov.

PZKO uvádza, že práve nevhodné palivo a nesprávny spôsob spaľovania významne zvyšujú emisie prachových častíc a BaP.

2. Opatrenie: Zatepľovanie a energetická efektívnosť

Pre PHRSR je veľmi vhodné prepojiť **ochranu ovzdušia s energetickou politikou obce**.

Menej tepla potrebného na vykurovanie → menšia spotreba paliva → menšie množstvo spalín → nižšie emisie PM a BaP.

Obec by preto mala podporovať:

- zatepľovanie obecných budov,
- zatepľovanie rodinných domov,
- výmenu okien a dverí,
- modernizáciu vykurovacích systémov,
- reguláciu vykurovania,
- využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

3. Opatrenie: Rozptylové podmienky a územné plánovanie

SHMÚ uvádza, že v horských dolinách môžu byť zhoršené rozptylové podmienky spôsobené nízkymi rýchlosťami vetra a teplotnými inverziami.
Preto odporúčam do PHRSR:

- **Pri umiestňovaní nových zdrojov znečisťovania ovzdušia a pri návrhu nových rozvojových lokalít zohľadňovať miestne geomorfologické a klimatické-meteorologické podmienky, najmä členitosť reliéfu, konfiguráciu dolín, prevládajúce smery prúdenia vzduchu a výskyt teplotných inverzií.**

Toto už požaduje aj stanovisko k ÚPN Veľké Pole: pri umiestňovaní zdrojov znečisťovania sa majú dodržiavať všeobecné zásady umiestňovania zdrojov a odstupové vzdialenosti podľa príslušnej vyhlášky.

4. Opatrenie: Sekundárna prašnosť

Do PHRSR zaraďujem aj v obci Veľké Pole uskutočňovať a zabezpečovať:

- spevňovanie vybraných prašných úsekov,
- pravidelnú údržbu komunikácií,
- obmedzovanie prašnosti pri stavebnej činnosti,
- zatrávňovanie a ozelenenie exponovaných plôch,
- znižovanie prašnosti z nespevnených plôch,
- vhodnú údržbu verejných priestranstiev.

Je to dôležité preto, že ochrana ovzdušia nie je iba o BaP – PZKO rieši aj **PM10 a PM2,5**.

5. Opatrenie: Monitoring

Obec Veľké Pole nemá vlastnú automatickú monitorovaciu stanicu kvality ovzdušia. Obci navrhujeme: **Priebežne sledovať výsledky monitorovania SHMÚ na stanici Žarnovica, údaje o kvalite ovzdušia pre zónu Banskobystrický kraj a dostupné modelové výstupy s vysokým priestorovým rozlíšením a tieto údaje využívať pri aktualizácii environmentálnej analýzy obce.**

SHMÚ má pre oblasť **Žarnovica a Nová Baňa** samostatné modelové výstupy BaP vrátane príspevkov jednotlivých skupín zdrojov (SHMÚ, 2026).

Body 6. – 7. a bod 8: Ochrana ovzdušia v rámci integrovaného posúdenia pre rok 2023 na základe hodnotenia kvality ovzdušia, ktoré vykonal SHMÚ v súlade s § 4 zákona č. 146/2023 Z. z.

Kvalita ovzdušia predstavuje významný faktor environmentálnej kvality územia obce Píla. Pri hodnotení rizika zhoršenej kvality ovzdušia je potrebné vychádzať z údajov Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ), ktorý obce Slovenskej republiky hodnotí metódou integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia. Metóda zohľadňuje viacero faktorov, najmä podiel vykurovania domácností tuhými palivami, výsledky regionálneho modelovania kvality ovzdušia, rozptylové podmienky a v prípade dostupnosti aj výsledky modelovania s vysokým priestorovým rozlíšením. Výsledkom je zaradenie obcí do rizikových stupňov 0 až 3, pričom stupeň 3 predstavuje najvyššiu závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia.

Podľa Metódy integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia, SHMÚ, 2023, bola obec Veľké Pole v rámci hodnotenia za rok 2023 zaradená do rizikového stupňa 0. Obec Veľké Pole sa preto nenachádza medzi obcami s rizikovým stupňom 1, 2 alebo 3 uvedenými v zozname SHMÚ. SHMÚ pritom uvádza, že

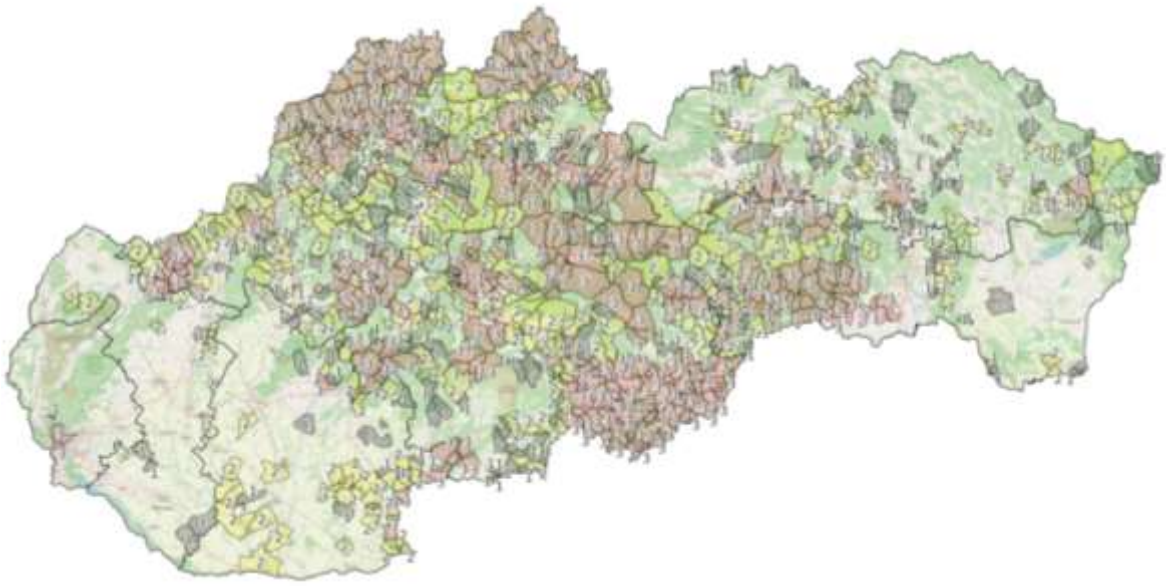
obce s rizikovým stupňom 0 nie sú v zozname rizikových obcí ani graficky vyznačené na mape. Zaradenie do stupňa 0 znamená, že podľa metodiky SHMÚ nebolo v prípade obce Veľké Pole identifikované riziko na úrovni vyšších rizikových stupňov.

Napriek tomu je potrebné problematiku ochrany ovzdušia v podmienkach obce Veľké Pole zohľadňovať v rámci strategického plánovania. Obec sa nachádza v okrese Žarnovica, v ktorom sa nachádzajú viaceré obce s vyššími rizikovými stupňami. V hodnotení SHMÚ za rok 2023 boli v okrese Žarnovica zaradené do rizikového stupňa 3 obce Brehy, Hodruša-Hámre, Horné Hámre, Malá Lehota, Nová Baňa, Rudno nad Hronom, Tekovská Breznica, Veľká Lehota, Voznica a Žarnovica; Hronský Beňadik bol zaradený do stupňa 2 a Župkov do stupňa 1. Ako hlavný zdroj znečisťovania ovzdušia je pri týchto obciach uvádzané lokálne vykurovanie domácností.

Význam problematiky kvality ovzdušia v okrese Žarnovica potvrdzujú aj údaje z monitorovacej stanice Žarnovica, Dolná. Program na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Banskobystrický kraj uvádza, že na tejto monitorovacej stanici bola od roku 2021 prekračovaná cieľová hodnota priemernej ročnej koncentrácie benzo(a)pyrénu (BaP).

Zároveň program na základe modelovania identifikuje BaP ako jednu z najproblematickejších znečisťujúcich látok v Banskobystrickom kraji (SHMÚ, 2023).

Uvedené údaje však nie je možné interpretovať ako priame prekročenie limitnej alebo cieľovej hodnoty BaP v obci Píla, keďže v obci sa nenachádza monitorovacia stanica a zaradenie obce do rizikového stupňa 0 nepreukazuje prekročenie limitnej alebo cieľovej hodnoty. Regionálne údaje z okresu Žarnovica však predstavujú významný podklad pre preventívne opatrenia a pre zohľadnenie problematiky kvality ovzdušia v strategickom plánovaní obce.

Zdroj: https://www.shmu.sk/sk/?page=2768#gallery

Mapa 3 Mapa Slovenska s vyznačenými rizikovými obcami

Tabuľka 7 Zoznam rizikových obcí z okresu Žarnovica a v rámci BBSK určené Metódou integrovaného posúdenia

Banskobystrický	Žarnovica	581607	Brehy	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	518759	Hodruša-Hámre	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	516805	Horné Hámre	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	516830	Hronský Beňadik		2		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517062	Malá Lehota	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517097	Nová Baňa	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517232	Rudno nad Hronom	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517291	Tekovská Breznica	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517330	Veľká Lehota	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517356	Voznica	ORKO	3		Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517381	Žarnovica	ORKO	3	BaP: Žarnovica, Dolná (2021, 2022)	Lokálne kúreniská
Banskobystrický	Žarnovica	517399	Župkov		1		Lokálne kúreniská

Zdroj: Rizikové obce boli určené metodikou Dušan Štefánik, Jana Krajčovičová: Metóda integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia, Slovenský Hydrometeorologický ústav, 2023.

Poznámka: S výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zlou kvalitou ovzdušia. ***Obce s rizikovým stupňom 0 nie sú vyznačené na mape ani vymenovane v tabuľkách.***

Z hľadiska miestnych zdrojov znečisťovania ovzdušia je potrebné venovať pozornosť predovšetkým lokálnemu vykurovaniu domácností, najmä používaniu tuhých palív a správnemu spôsobu ich spaľovania. Program na zlepšenie kvality ovzdušia – zóna Banskobystrický kraj uvádza lokálne kúreniská ako hlavný zdroj znečisťovania ovzdušia v kraji a zdôrazňuje potrebu znižovania emisií prostredníctvom modernizácie vykurovacích zariadení, znižovania energetickej náročnosti budov a zvyšovania informovanosti obyvateľstva.

Ochranu ovzdušia je preto potrebné v obci Veľké Pole chápať predovšetkým ako preventívne opatrenie, ktorého cieľom je predchádzať zhoršovaniu kvality ovzdušia a znižovať emisnú záťaž z lokálnych zdrojov. Pri strategickom plánovaní a realizácii rozvojových aktivít je potrebné rešpektovať požiadavky Programu na zlepšenie kvality ovzdušia – zóna Banskobystrický kraj a aktuálne údaje SHMÚ o riziku nepriaznivej kvality ovzdušia.

Pri územnom plánovaní a umiestňovaní nových zdrojov znečisťovania ovzdušia je zároveň potrebné zohľadňovať geomorfologické a klimaticko-meteorologické charakteristiky územia, najmä členitosť reliéfu, konfiguráciu údolia, lokálne rozptylové podmienky a možný výskyt teplotných inverzií. Tieto faktory môžu v zimnom období podporovať hromadenie znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve atmosféry.

Vzhľadom na platnosť Programu na zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu Banskobystrický kraj je vhodné, aby obec Veľké Pole v rámci PHRSR 2026 – 2031 podporovala najmä znižovanie energetickej náročnosti budov, modernizáciu vykurovacích zariadení, využívanie nízkoemisných zdrojov tepla, správne spaľovanie tuhých palív,

zákaz spaľovania odpadu v domácich vykurovacích zariadeniach, znižovanie sekundárnej prašnosti a environmentálnu osvetu obyvateľov.

Zároveň je potrebné sledovať aktuálne hodnotenia SHMÚ, keďže rizikové obce sú určované na základe aktualizovaných vstupných údajov a zaradenie obce do jednotlivých rizikových stupňov sa môže v budúcnosti zmeniť. SHMÚ uvádza, že zoznam rizikových obcí sa aktualizuje pri relevantnej aktualizácii vstupných dát, najviac raz ročne a najmenej raz za päť rokov.

Strategický cieľ: Ochrana a zlepšovanie kvality ovzdušia

Zabezpečiť preventívnu ochranu kvality ovzdušia v obci Veľké Pole prostredníctvom znižovania emisnej záťaže z lokálneho vykurovania, zvyšovania energetickej efektívnosti budov, podpory nízkoemisných technológií, obmedzovania sekundárnej prašnosti, environmentálnej osvety a zohľadňovania aktuálnych údajov SHMÚ a opatrení Programu na zlepšenie kvality ovzdušia – zóna Banskobystrický kraj pri územnom a strategickom plánovaní.

Merateľné ukazovatele 2026 – 2031

- počet obnovených obecných budov,
- počet energeticky obnovených budov,
- počet podporených nízkoemisných vykurovacích zariadení,
- počet informačných aktivít o správnom vykurovaní,
- počet informačných aktivít o zákaze spaľovania odpadu,
- počet realizovaných opatrení na zníženie prašnosti,
- počet projektov posúdených z hľadiska ochrany ovzdušia,
- každoročné sledovanie aktuálneho rizikového stupňa SHMÚ.

9 bod. – oprava podkapitola: elektrická energia

Obec Veľké Pole je pri zabezpečovaní dodávky a spotreby elektrickej energie povinná postupovať v súlade s aktuálne platnými právnymi predpismi v oblasti elektroenergetiky, najmä s vyhláškou Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 154/2024 Z. z. Táto vyhláška upravuje cenovú reguláciu vybraných činností v elektroenergetike a podmienky ich vykonávania, ktoré sa obce dotýkajú najmä pri pripájaní obecných objektov do distribučnej sústavy, odbere elektrickej energie a zabezpečovaní verejného osvetlenia. Obec je preto povinná rešpektovať príslušné pravidlá a podmienky prevádzkovateľa distribučnej sústavy a uplatňované regulované ceny a tarify.

10 bod. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia a „Vplyv na chránené územia“ s uvedením území Natura 2000.- doplnenie

Katastrálne územie zasahuje do Chránenej krajinnej oblasti Ponitrie a do viacerých území európskeho významu sústavy Natura 2000. Podľa podkladov orgánu ochrany prírody k PHRSR obce ide o lokality Stráž (SKUEV0013), Tomov štál (SKUEV0023), Vtáčnik (SKUEV0273) a Sokolec (SKUEV0593). V území sa nachádza aj Národná prírodná rezervácia Vtáčnik a Prírodná rezervácia Sokolec.

Tabuľka 7 Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia a vplyv na chránené územia

Zložka životného prostredia / oblasť	Predpokladané vplyvy strategického dokumentu	Návrh opatrení na predchádzanie, elimináciu alebo zmiernenie negatívnych vplyvov
Ovzdušie a klimatické pomery	Realizácia rozvojových aktivít môže dočasne zvýšiť prašnosť a emisie zo stavebných prác a dopravy. Pozitívny vplyv sa očakáva pri znižovaní energetickej náročnosti budov, využívaní obnoviteľných zdrojov energie a zvyšovaní energetickej efektívnosti.	Uprednostňovať energeticky úsporné riešenia, ekologické zdroje vykurovania a obnoviteľné zdroje energie. Počas výstavby obmedzovať prašnosť, zabezpečiť čistenie komunikácií a minimalizovať emisie zo stavebných mechanizmov.
Povrchové a podzemné vody	Rozvoj zástavby a technickej infraštruktúry môže zvýšiť nároky na zásobovanie vodou a odvádzanie odpadových vôd. Nevhodné zásahy môžu ohroziť kvalitu vodných tokov a podzemných vôd.	Zabezpečiť riadne odvádzanie a čistenie odpadových vôd, predchádzať únikom znečisťujúcich látok a nepovoľovať vypúšťanie nečistených odpadových vôd do vodných tokov. Zachovávať prirodzený charakter vodných tokov a ich brehových porastov.
Pôda a geologické pomery	Výstavba môže viesť k záberu poľnohospodárskej a lesnej pôdy, k zhutňovaniu pôdy a lokálnemu zvýšeniu erózie. Pri nevhodnom umiestnení stavieb môže dôjsť k zásahom do geologicky nestabilných území.	Minimalizovať zábery kvalitnej poľnohospodárskej pôdy, uprednostňovať využitie existujúcich zastavaných plôch a pred realizáciou stavieb preveriť geologické a stabilitné pomery územia. Pri stavebných prácach zabezpečiť ochranu pôdy pred kontamináciou a eróziou.
Odpady a environmentálne záťaže	Zvýšenie stavebnej a komunálnej činnosti môže viesť k nárastu produkcie odpadov. Rizikom sú nelegálne skládky a nesprávne nakladanie s odpadmi, najmä v blízkosti vodných tokov a prírodne hodnotných lokalít.	Zlepšovať systém triedeného zberu komunálnych odpadov, zabezpečiť zber nebezpečných a objemných odpadov, odstraňovať nelegálne skládky a vykonávať pravidelnú kontrolu rizikových lokalít.
Flóra, fauna a biodiverzita	Nevhodne umiestnené rozvojové aktivity môžu viesť k narušeniu prirodzených biotopov, rušeniu živočíchov, fragmentácii krajiny a zníženiu ekologickej stability. Riziko je významnejšie v lokalitách s výskytom biotopov európskeho a národného významu.	Rešpektovať existujúce biotopy a ekologicky významné prvky krajiny, zachovávať brehové porasty, medze, remízky a nelesnú drevinovú vegetáciu. Zásahy do biotopov a chránených druhov realizovať len v súlade s požiadavkami orgánu ochrany prírody.
Chránené územia a Natura 2000	Realizácia aktivít v blízkosti chránených území môže mať pri nevhodnom umiestnení alebo rozsahu negatívny vplyv na predmety ochrany, najmä na chránené biotopy a druhy. Pri vhodne navrhnutých opatreniach sa predpokladá zachovanie prírodných hodnôt územia.	Rešpektovať hranice a predmety ochrany CHKO Ponitrie, území Natura 2000 a maloplošných chránených území. Rozvojové aktivity umiestňovať tak, aby nedochádzalo k poškodeniu biotopov, rušeniu chránených druhov ani k zhoršeniu stavu predmetov ochrany. Pri zámeroch s možným vplyvom na Natura 2000 zabezpečiť príslušné posúdenie podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.
Krajinný obraz a ekologická stabilita	Nevhodná výstavba, rozširovanie zastavaných plôch a zásahy do tradičnej rozptýlenej zástavby môžu narušiť charakter krajiny a jej estetické hodnoty. Pozitívny vplyv sa očakáva pri obnove verejnej zelene a krajinných prvkov.	Rešpektovať charakter vidieckeho a štálového osídlenia, zachovávať tradičnú štruktúru krajiny, podporovať výsadbu pôvodných druhov drevín a obnovu miestnych biokoridorov a interakčných prvkov.
Obyvateľstvo a	Pozitívne vplyvy sa očakávajú v	Pri realizácii stavieb dodržiavať hygienické

zdravie	dôsledku zlepšenia technickej infraštruktúry, kvality verejných priestranstiev, dostupnosti služieb a životného prostredia. Dočasné negatívne vplyvy môžu vzniknúť počas stavebných prác, najmä hlukom, prašnosťou a zvýšenou dopravou.	limity hluku a požiadavky na ochranu ovzdušia. Zabezpečiť bezpečnosť obyvateľov, ochranu zdrojov pitnej vody a dostatok verejnej zelene a oddychových plôch.
Hluk a vibrácie	Dočasné zvýšenie hluku a vibrácií môže vzniknúť počas výstavby a rekonštrukcie dopravnej a technickej infraštruktúry.	Stavebné práce vykonávať prednostne v dennom čase, používať technicky vyhovujúce mechanizmy a minimalizovať prejazdy ťažkých vozidiel obytnými časťami obce.
Vplyvy na kumulatívne a synergické zložky životného prostredia	Pri súbehu viacerých rozvojových aktivít môže dôjsť ku kumulácii vplyvov na pôdu, vodu, ovzdušie, krajinný obraz a prírodné biotopy.	Jednotlivé investičné zámery posudzovať aj z hľadiska ich spoločného pôsobenia. Pri príprave projektov uplatňovať preventívne opatrenia a rešpektovať stanoviská príslušných orgánov ochrany životného prostredia.

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2026

Vplyv na chránené územia a Natura 2000

Do katastrálneho územia obce Veľké Pole zasahuje Chránená krajinná oblasť Ponitrie a nasledovné územia európskeho významu sústavy Natura 2000:

Tabuľka 8 Chránené územia a územia NATURA 2000 v katastri Veľké Pole

Chránené územie	Kód Natura 2000	Charakteristika
Stráž	SKUEV0013	Územie európskeho významu s výskytom hodnotných trávnych a lesných biotopov.
Tomov štál	SKUEV0023	Územie európskeho významu, predmetom ochrany sú najmä jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy.
Vtáčnik	SKUEV0273	Rozsiahle územie európskeho významu s lesnými, skalnými a lúčnymi biotopmi.
Sokolec	SKUEV0593	Územie európskeho významu, ktoré je potrebné rešpektovať pri plánovaní zásahov do prírodného prostredia.

V území sa nachádzajú aj maloplošné chránené územia, predovšetkým Národná prírodná rezervácia Vtáčnik a Prírodná rezervácia Sokolec.

Navrhované opatrenia pre ochranu chránených území:

- Rešpektovať platné stupne ochrany prírody a podmienky ochrany jednotlivých lokalít.
- Neumiestňovať nové rozvojové plochy a stavebné aktivity do chránených území, ak by mohli poškodiť predmety ich ochrany.
- Zachovať prirodzené lesné porasty, lúčne biotopy, brehovú vegetáciu a ekologické koridory.
- Pred realizáciou konkrétnych investičných zámerov preveriť ich možný vplyv na územia Natura 2000 a v prípade potreby zabezpečiť odborné posúdenie.
- Zamedziť vzniku nelegálnych skládok, poškodzovaniu biotopov a nevhodným zásahom do vodných tokov.
- Pri príprave projektov spolupracovať so Štátnou ochranou prírody SR, Správou CHKO Ponitrie a príslušným orgánom ochrany prírody.

Celkové zhodnotenie: Realizácia PHRSR obce Veľké Pole môže mať pri dodržaní navrhovaných opatrení prevažne pozitívny vplyv na kvalitu života obyvateľov a životné prostredie. Negatívne vplyvy sa môžu vyskytnúť najmä počas realizácie stavebných a investičných aktivít. Vzhľadom na výskyt chránených území a lokalít Natura 2000 je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť ich ochrane a predchádzať takým zásahom, ktoré by mohli nepriaznivo ovplyvniť predmety ochrany.

V katastrálnom území obce Veľké Pole sa okrem ostatných chránených území nachádza aj **územie európskeho významu SKUEV4028 Brezová**, ktoré je súčasťou sústavy Natura 2000. Celková výmera lokality predstavuje 30,52 ha, pričom v katastrálnom území Veľké Pole zasahuje na parcelu registra C č. 608 (parcela č. 608 je identifikovaná v katastri ako dotknutá parcela, nie že celé územie tejto parcely alebo celá lokalita je automaticky biotopom 6510). Nachádza sa v CHKO Ponitrie a je v nej stanovený druhý stupeň ochrany. Predmetom ochrany je biotop európskeho významu 6510 – nížinné a podhorské kosné lúky. Pri plánovaní rozvojových aktivít je preto potrebné zachovať lúčne spoločenstvá, ich vhodný spôsob obhospodarovania a predchádzať ich zastavovaniu, rozorávaniu, odvodňovaniu a degradácii.

Z hľadiska územného systému ekologickej stability sú v katastrálnom území obce vymedzené prvky RÚSES okresu Žarnovica, a to regionálne biocentrum RBc 1 Stráž, terestrický regionálny biokoridor RBk 3 Stráž a hydrický regionálny biokoridor RBk 5 Pílanský potok. Súčasťou ekologicky významných prvkov je aj genofondová lokalita GL 9 Jaskyne Oblúk, Jazvečí hrad a Píla. Tieto prvky zabezpečujú zachovanie biodiverzity, ekologickej stability a prepojenosti prírodných biotopov. Pri realizácii rozvojových zámerov je potrebné zachovať ich funkčnosť, predchádzať fragmentácii krajiny, poškodzovaniu lesných a lúčnych biotopov a odstraňovaniu brehových porastov. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať Pilanskému potoku, pri ktorom RÚSES identifikuje ohrozenie v dôsledku odstraňovania brehovej vegetácie a následného šírenia inváznych druhov rastlín.

V rámci realizácie opatrení PHRSR navrhujeme obci podporovať zachovanie prirodzeného drevinového zloženia lesov, obnovu a ochranu brehových porastov, extenzívne obhospodarovanie lúčnych biotopov, odstraňovanie inváznych druhov a zachovanie ekologickej konektivity krajiny. Navrhované rozvojové aktivity je potrebné lokalizovať a realizovať tak, aby nedošlo k poškodeniu predmetov ochrany území Natura 2000 ani k narušeniu funkčnosti prvkov RÚSES.

Tabuľka 9 Chránené územia a prvky RÚSES

Chránené územie / ekologický prvok	Predpokladané vplyvy strategického dokumentu	Návrh opatrení
SKUEV4028 Brezová	Pri rozvojových aktivitách v lokalite alebo v jej bezprostrednom okolí môže dôjsť k záberu a poškodeniu lúčnych biotopov, zmene spôsobu hospodárenia, zarastaniu alebo zníženiu druhovej rozmanitosti. Rizikom je najmä zastavovanie územia, zmena trvalých trávnych porastov na iný druh pozemku a intenzifikácia poľnohospodárskeho využívania.	Zachovať existujúce lúčne porasty a ich extenzívne obhospodarovanie. Predchádzať rozorávaniu, zalesňovaniu, odvodňovaniu a zastavovaniu lúčnych plôch. Obmedziť používanie hnojív a chemických prípravkov. Kosenie a ďalšiu údržbu vykonávať spôsobom, ktorý zachováva druhovú rozmanitosť lúčnych spoločenstiev. Pri zámeroch s možným vplyvom na lokalitu zabezpečiť posúdenie podľa požiadaviek

		ochrany prírody.
RBc 1 Stráž – biocentrum regionálneho významu	Biocentrum s výmerou 2 384,5 ha tvorí mozaika lesných a nelesných biotopov. Nevhodná výstavba, zmena drevinového zloženia, odstraňovanie starých porastov, fragmentácia lesov a intenzívne rekreačné využívanie môžu znižovať jeho ekologickú stabilitu a biodiverzitu.	Zachovávať prirodzené drevinové zloženie a mozaikovitosť lesných a nelesných biotopov. Podporovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, ponechávanie starých a dutinových stromov a primeraného množstva mŕtveho dreva. Obmedziť fragmentáciu územia novými komunikáciami a stavebnými aktivitami. Usmerňovať rekreačné aktivity a rešpektovať potreby ochrany druhov a biotopov.
RBk 3 Stráž – terestrický biokoridor regionálneho významu	Biokoridor prepája biocentrum RBc 1 Stráž s nadregionálnym biocentrom NRBc 1 Vtáčnik. Jeho funkčnosť môže byť narušená zmenou drevinového zloženia, odstraňovaním starých lesných porastov, rozširovaním lesných ciest a vznikom eróznych rýh.	Zachovať pôvodné drevinové zloženie lesov, podporovať prírode blízke hospodárenie a vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia. Pri približovaní dreva predchádzať vzniku erózie. Zachovať priechodnosť krajiny, zabrániť neodôvodnenému oploteniu pozemkov a usmerňovať turistické aktivity.
RBk 5 Pilanský potok – hydrický biokoridor regionálneho významu	Biokoridor prepája biocentrum RBc 1 Stráž s biokoridorom RBk 4 Potok Kľak. Pramení severovýchodne od obce Veľké Pole a prechádza územím obce Píla. RÚSES upozorňuje na čiastočné odstránenie brehových porastov v okolí Veľkého Poľa. Ich ďalšie odstraňovanie môže viesť k šíreniu inváznych druhov a zníženiu ekologickej funkcie vodného toku.	Zachovať existujúcu brehovú vegetáciu a predchádzať jej výrubu. Monitorovať a odstraňovať invázne druhy rastlín. Na miestach s poškodenými alebo chýbajúcimi brehovými porastmi podporiť výsadbu pôvodných druhov drevín, najmä vŕb a jelší. Zachovať prirodzený charakter vodného toku a obmedziť nevhodné stavebné zásahy do jeho koryta a priľahlých pozemkov.
GL 9 Jaskyne Oblúk, Jazvečí hrad a Píla – genofondová lokalita	Lokalita s výmerou 1,03 ha v katastrálnom území Veľké Pole predstavuje významný prírodný prvok. Nevhodné zásahy, poškodzovanie jaskynných priestorov, rušenie živočíchov alebo neorganizovaná návštevnosť môžu negatívne ovplyvniť jej prírodné hodnoty.	Zachovať prirodzený charakter lokality a predchádzať poškodeniu jaskynných priestorov. V prípade výskytu netopierov a iných chránených druhov obmedziť rušivé zásahy a návštevnosť v citlivých obdobiach. Pri plánovaní stavebných a rekreačných aktivít preveriť ich možný vplyv na lokalitu a postupovať v súčinnosti s orgánom ochrany prírody.

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2026

Údaje o prvkoch RÚSES vychádzajú z dokumentu Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žarnovica, ktorý spracovala Slovenská agentúra životného prostredia. Biocentrum RBc 1 Stráž, biokoridory RBk 3 Stráž a RBk 5 Pilanský potok sú v dokumente výslovne priradené ku katastrálnemu územiu Veľké Pole. Dokument uvádza aj genofondovú lokalitu GL 9 Jaskyne Oblúk, Jazvečí hrad a Píla.

Odporúčané znenie do PHRSR ohľadom Územného plánu obce Veľké Pole:

„Obec Veľké Pole nemá v súčasnosti schválenú územnoplánovaciu dokumentáciu na úrovni obce. Základným strategickým rozvojovým dokumentom obce je Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. Vzhľadom na prírodné hodnoty územia, výskyt chránených území Natura 2000 a prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability je vhodné zabezpečiť schválenie tohto dokumentu, ktorý stanoví zásady priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a vytvorí predpoklady pre koordinovaný a environmentálne udržateľný rozvoj obce.“

ZÁVER

Jednotlivé kroky v rámci strategického dokumentu PHRSR na roky 2026 – 2031 obce Veľké Pole budú predmetom ďalších stupňov projektových dokumentácií, prípadne zámerov navrhovaných činností súvisiacich s prípravou konkrétnych stavieb na riešených plochách, s podmienkou predložiť príslušným orgánom dokumentáciu, zodpovedajúcu príslušnému stupňu povoľovania stavby, ktorá vyplýva z legislatívy a bude následne rešpektovaná v ďalších stupňoch povoľovania konkrétnych stavieb. Podľa §7 ods. 7 zákona o posudzovaní vplyvov, dotknutá obec je povinná bezodkladne informovať o tomto dodatku č. 1 k PHRSR obce Veľké Pole verejnosť spôsobom v mieste obvyklým.

Pri realizácii všetkých cieľov, priorít a opatrení stanovených v PHRSR budú v plnom rozsahu rešpektované a zohľadňované prvky územného systému ekologickej stability (ÚSES), ako aj územia s výskytom biotopov európskeho a národného významu, identifikované v rámci návrhu RÚSES, PHRSR VÚC Banskobystrického kraja atď. Pri plánovaní a realizácii jednotlivých rozvojových aktivít bude zároveň uplatňovaný princíp ochrany prírody a krajiny s cieľom predchádzať negatívnym zásahom do ekologicky významných území, zachovať ich ekologickú stabilitu, biodiverzitu a funkčnú prepojenosť. V prípade aktivít, pri ktorých môže dôjsť k zásahu do uvedených prvkov, budú prijaté primerané preventívne, minimalizačné a kompenzačné opatrenia v súlade s platnou legislatívou v oblasti ochrany prírody a krajiny a v súlade s trvaloudržateľným rozvojom obce.